

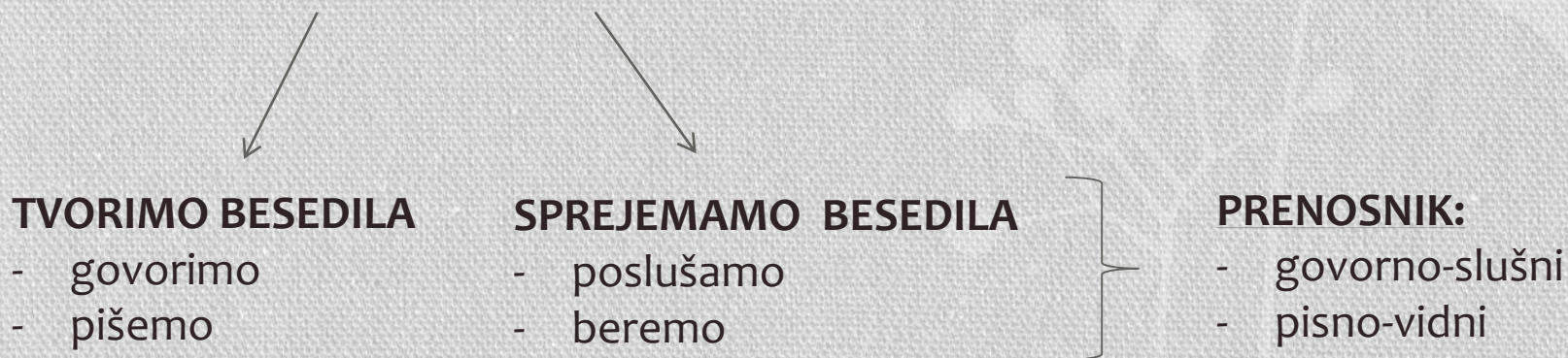

JEZIK IN NJEGOV RAZVOJ

- **Splošno o jeziku** (materni jezik, uradni, državni, dvojezična področja)

KAJ JE JEZIK?

- Sredstvo za sporazumevanje.
- Sestav znakov, urejen po pravilih in zakonitostih.

- **BESEDNI JEZIK** - je dogovorjeni sistem/sestav znamenj in pravil za tvorjenje ustnih in pisnih besedil.
- **NEBESEDNI JEZIK**
 - pri govorjenju: *hitrost govora, mimika, kretnje, drža telesa ...*;
 - pri pisanju: *preglednice, tabele, grafi, fotografije ...*

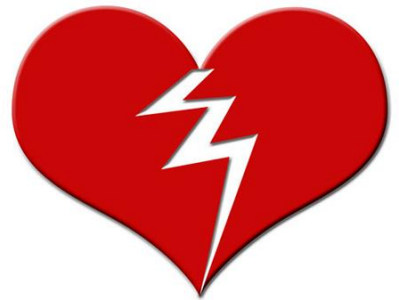
Jezik

Besedni jezik

Nebesedni jezik

Jezik, ki ga govorimo in pišemo.

Jezik, ki spremlja besedni jezik, na primer gibi, glasnost, hitrost govorjenja, simboli, fotografije in slike.

BESEDNI JEZIK

- Osnovna enota je BESEDA.
- Besede so dogovorjena znamenja iz glasov oz. črk.
- Upoštevamo pravila za skladanje in povezovanje besed v višje enote.

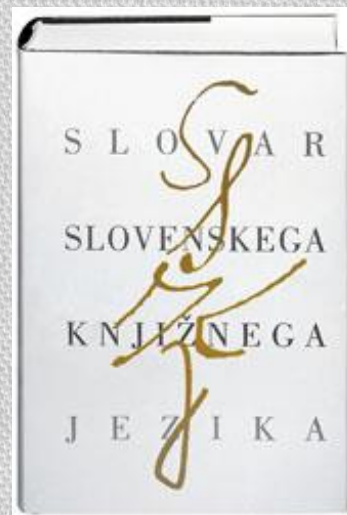
Ločimo:

- BESEDE, ki so zbrane in popisane v **slovarjih**.

- PRAVILA :

a) za skladanje besed v višje enote (slovnična pravila) → **SLOVNICA**

b) za čutno zaznavno oblikovanje besed in višjih enot → **PRAVOREČJE** in **PRAVOPIS**

SLOVENSKI JEZIK

- Slovenski jezik ali slovenščina je besedni jezik, ki ga govori večina prebivalcev Republike Slovenije.

Ločimo:

- ❑ **MATERNI:** - se ga naučimo najprej (v družini)
 - v njem najlaže razmišljamo, čustvujemo, doživljamo, razumemo sami sebe in sporočamo.
 - tudi zunaj naših meja (zamejcem in izseljencem).
- ❑ **DRUGI JEZIK oz. JEZIK OKOLJA:**
 - za predstavnike italijanske in madžarske manjšine v RS, za Rome in za priseljence.
- ❑ **TUJI JEZIK:**
 - na tečajih, pri študiju na naših ali tujih univerzah

☐ DRŽAVNI JEZIK:

- predstavlja Slovenijo kot samostojno državo
- uporabljajo ga predstavniki države in njenih organov
- v njem so **državna znamenja** (himna, bivši denar)
- v njem so napisane **ustava, vse prisege.**

☐ URADNI JEZIK:

- v njem uradujemo (v upravnih enotah, občinah, javnih ustanovah, šolah, zavodih) in poslušamo.
- je jezik politike, šolstva, znanosti, medijev.
- javni napisi, imena podjetij, javni oglasi morajo biti slovenski.
- Na dvojezičnih območjih je poleg slovenščine uradni jezik tudi italijanščina oz. madžarščina –enakopravna raba obeh jezikov.

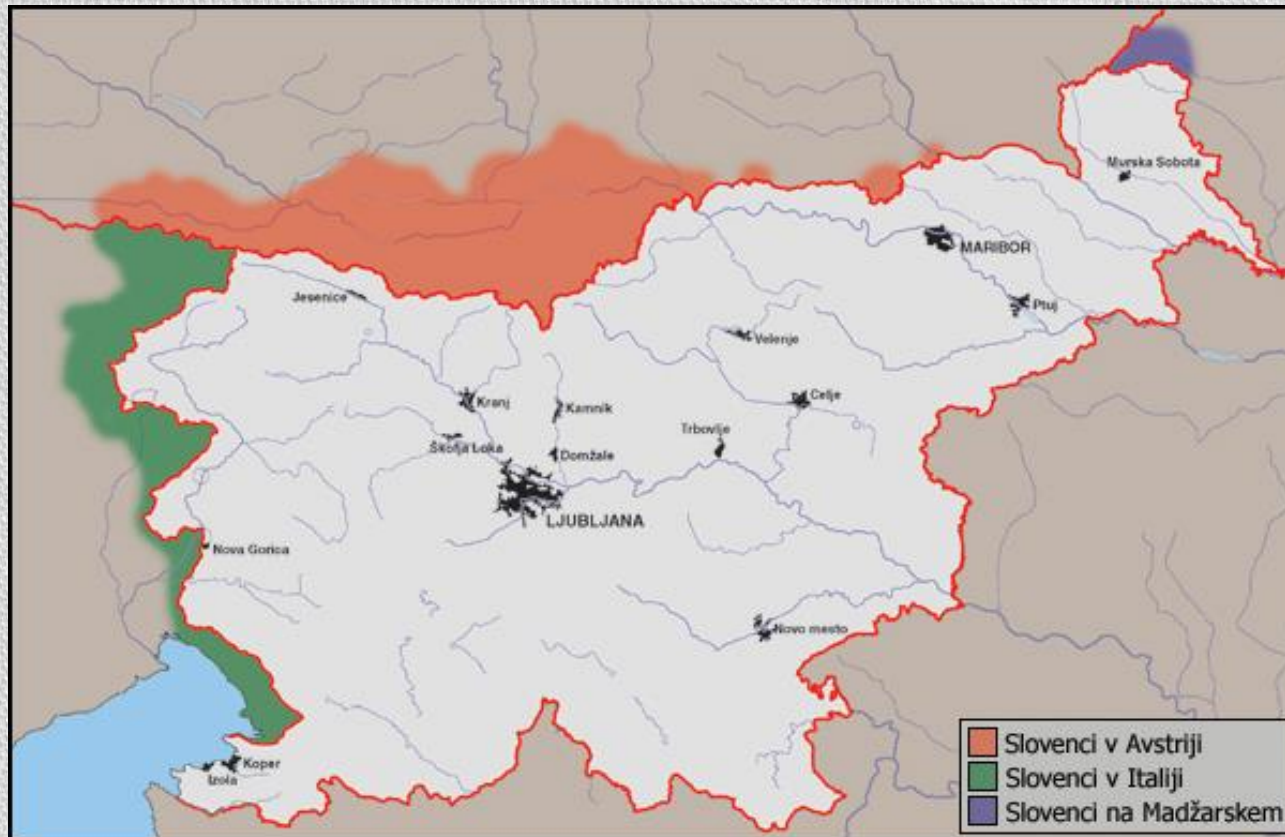
Od priključitve Slovenije EU je slovenščina tudi **enakopravni jezik EU.**

V ustanovah EU glede rabe jezika velja načelo, da so **vsi uradni jeziki držav članic hkrati uradni, delovni in enakopravni jeziki EU.**

SLOVENŠČINA V ZAMEJSTVU IN IZSELJENSTVU

• ZAMEJCI

- so pripadniki slovenske manjšine oziroma avtohtoni prebivalci območja za državno mejo z Avstrijo, Italijo, Madžarsko in Hrvaško.
- na ozemlju izven Slovenije živijo od naselitve → zaradi političnih določitev meja ostali na zunanji strani državne meje Republike Slovenije

OBMOČJA NASELITVE IN ŠTEVILČNOST AVTOHTONEGA PREBIVALSTVA

ITALIJA:

- med 70.000 in 80.000 Slovencev

(Tržaška pokrajina, Goriška pokrajina, Videmska pokrajina Beneška Slovenija, Rezija, Kanalska dolina, Trbiško)

AVSTRIJA:

- med 20.000 in 30.000 Slovencev (Koroška),

- pribl. 1.500 Slovencev (Štajerska)

Hrvaška:

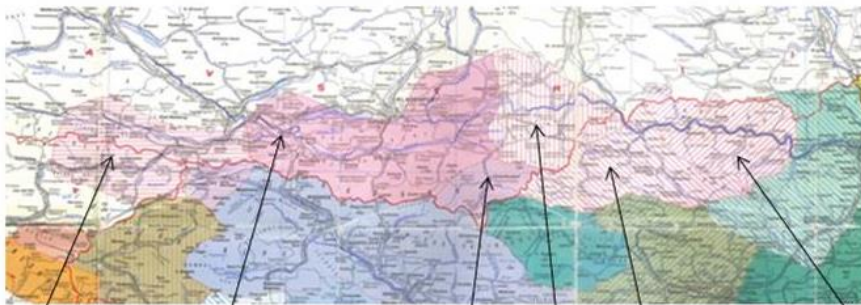
- pribl. 3.500 Slovencev

(severna Istra, reško zaledje, Gorski Kotar, Medžimurje, Obkolpje, Obsotelje)

Madžarska:

- pribl. 3.000 Slovencev

(Porabje)

ziljsko narečje

rožansko narečje

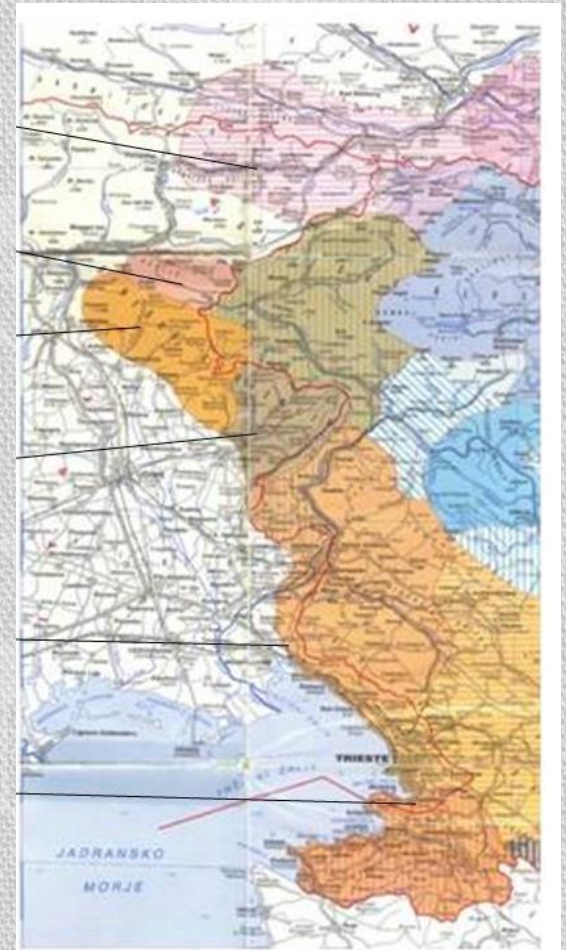
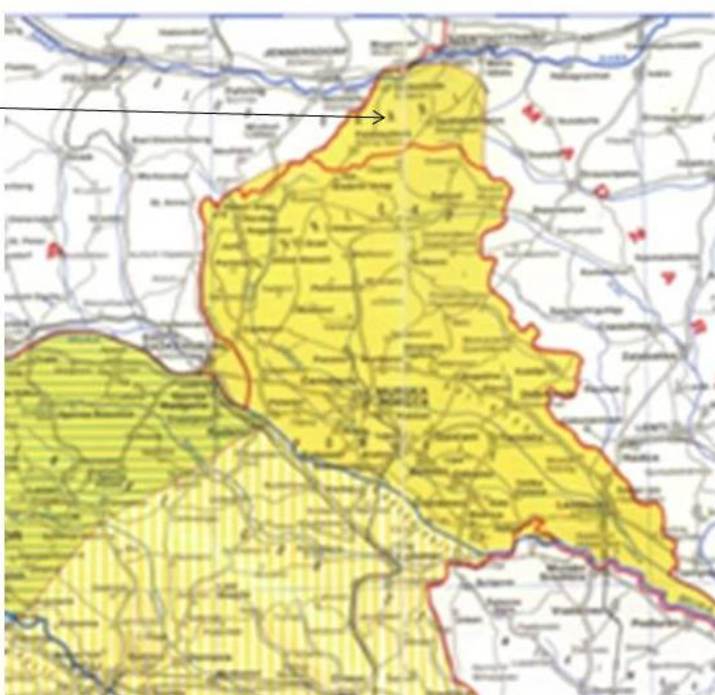
obirsko narečje

podjunsko narečje

mežiško narečje

severnopohorsko-remšniško narečje

Porabje

- **ZDOMCI:**

- bivajo v sosednjih državah zunaj območja, opredeljenega kot zamejstvo, in v ostalih evropskih in neevropskih državah (večinoma v državah EU; največ v Nemčiji, na Švedskem in v Švici) ter se nameravajo vrniti v Slovenijo

- **IZSELJENCI**

- so tisti Slovenci, ki so se izselili v druge države iz ekonomskih, političnih ali drugih razlogov. Po svetu živi približno 500000 slovenskih izseljencev.
 - v ZDA ok. 300.000
 - v zahodnoevropskih državah ok. 100.000
 - v Kanadi ok. 30.000
 - v Argentini ok. 30.000
 - v Avstraliji ok. 25.000
 - v balkanskih državah ok. 40.000

Prvi val izseljevanja Slovencev:

- v 16. stol. v srednjo Italijo zaradi Turkov in gospodarskih razlogov;
- protireformacija je povzročila, da so se izseljevali v nemške dežele, od tam pa v Skandinavijo in Severno Ameriko.

Drugi val:

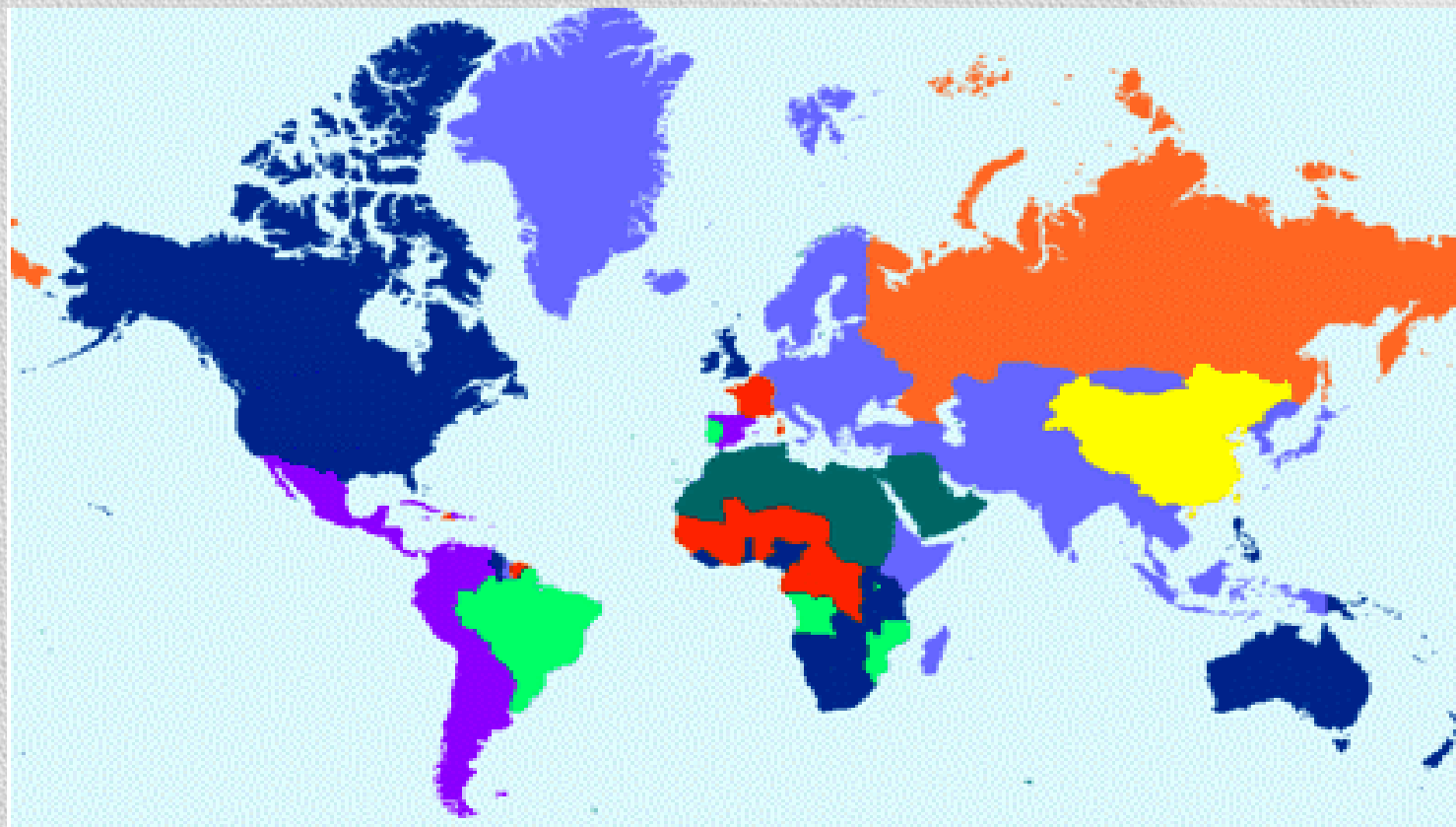
- v 2. pol. 19. stol. zaradi gospodarske krize v Porurje, Vestfalijo ter v Severno in Južno Ameriko. Po letu 1924 so se zaradi prevelikega navala v ZDA selili slov. prebivalci v Francijo, Beneluks in Kanado.
- V obdobju med vojnama so se množično izseljevali s Primorske v Argentino in Avstralijo.

Zadnji val množičnega izseljevanja:

- je bil takoj po 2. sv. vojni, predvsem v Argentino.
- v desetletjih po vojni se je iz Beneške Slovenije izselila več kot polovica prebivalcev slovenske narodnosti, predvsem v Zahodno Evropo (ZR Nemčija, Švica, Švedska ...) – ZDOMCI!

[Vaje državni, uradni, materni jezik](#)

ŠE O SLOVENSKEM JEZIKU

Najbolj razširjeni jeziki

 angleščina	 mandarinska kitajščina
 drugi jeziki	 španščina
 ruščina	 francoščina
 arabščina	 portugalsščina